

6^ο Διεθνές Συνέδριο Τουρκικής Γλώσσας
VI. Uluslararası Türk dili Kurultayı
Türk Dil Kurumu (Ανώτατο Ίδρυμα Τουρκικής Γλώσσας)
Πανεπιστήμιο Bilkent
20-25 Οκτωβρίου 2008, Άγκυρα

Ελένη Σελλά – Μάζη
Μάρω Μαυροπούλου

Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

*Συντάγματα της Ελληνικής και παρασυνθέματα της Τουρκικής:
Η εξειδίκευση της αναφοράς στην Τουρκική μέσω των ρηματικών επιθέτων (Sifat Fiil)
«-Y-An» και «-Dik+iyelik ekleri» και η εκμάθησή τους από ελληνόφωνους
διδασκόμενους την Τουρκική*

Εισαγωγή

Η τουρκική γλώσσα διδάσκεται στην Ελλάδα σε πανεπιστημιακό επίπεδο σε έξι¹ τμήματα διαφόρων επιστημονικών ενδιαφερόντων όπου η γνώση της Τουρκικής θα μπορούσε συμβάλει στον γλωσσικό εξοπλισμό ενός μεταφραστή ή να βοηθήσει στην αρχαιολογική ή την ιστορική έρευνα θεμάτων σχετικών με την Ιστορία, τις Πολιτικές και τις Διεθνείς επιστήμες, τις Βαλκανικές και Μεσογειακές σπουδές, καθώς και τις Παρευξείνιες χώρες και πολιτισμούς. Στο Τμήμα απ' όπου προερχόμαστε, το Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι το μόνο πανεπιστημιακό τμήμα όπου η Τουρκική αποτελεί το σημείο αναφοράς των γνωστικών αντικειμένων που αναπτύσσονται στο Τμήμα: η γλώσσα εδώ διδάσκεται με σκοπό να αποτελέσει το επίκεντρο σπουδών των φοιτητών, από κοινού, βέβαια, με γνωστικά αντικείμενα που αφορούν τον πολιτισμό, την πολιτική και την ιστορία της Τουρκίας. Για τον λόγο αυτό μας ενδιαφέρουν άμεσα τα προβλήματα διδακτικής της σύγχρονης Τουρκικής ως ξένης γλώσσας, και δη, διδασκαλίας της σύγχρονης Τουρκικής σε ελληνόφωνους.

Λόγω του ότι οι δύο εμπλεκόμενες γλώσσες ανήκουν σε διαφορετική τυπολογία και οικογένεια γλωσσών (αλταϊκή οικογένεια γλωσσών/ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών), οι διαφορές είναι περισσότερες από τις ομοιότητες, γεγονός που άλλοτε δυσχεραίνει και άλλοτε διευκολύνει τη διδασκαλία της Τουρκικής σε ελληνόφωνους.

Ένα από τα θέματα που μας απασχολούν κατά τη διδασκαλία και την εκμάθηση της Τουρκικής είναι η χρήση των **Sifat Fiil (sifat eylem) ρηματικών επιθέτων** τα οποία σχηματίζονται με την επικόλληση στη ρηματική ρίζα των επιθημάτων «-y-An /AcAk olan /-mİş olan» και «-Dik +iyelik ekleri / -y-AcAk +iyelik ekleri/ - mİş olduk +iyelik ekleri». Πρόκειται για τα θέματα εξειδίκευσης του μηνύματος, και συγκεκριμένα για την εξειδίκευση της αναφοράς στον κόσμο μέσω ενός προσδιορισμού. Οι εν λόγω προσδιορισμοί, φαίνεται να προβληματίζουν αρκετά τους γλωσσολόγους στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν τη χρήση τους και να

¹ Τα λοιπά Πανεπιστήμια όπου διδάσκεται η τουρκική γλώσσα (καθώς και αντικείμενα σχετικά με την τουρκική λογοτεχνία και πολιτισμό) είναι το Ιόνιο πανεπιστήμιο και τα πανεπιστήμια Αιγαίου, Μακεδονίας, Κρήτης, Θράκης και Δυτικής Μακεδονίας.

περιγράφουν το σχηματισμό τους σε αλλόφωνους, όταν, λ.χ., βλέπουμε τον μεν Bazin, 1978,:106/122 να τα αποκαλεί ‘noms verbaux d’agent’ και ‘d’action’, τον δε Lewis, 1984, 158, ‘participles’ και ‘personal participle’, την δε Kornfilt, 1997 :57, “adjective clauses” ή/και “relative clauses”. Η ανωτέρω ποικιλία ονοματοθέτησης του γραμματικού φαινομένου της Τουρκικής πηγάζει πιθανότατα από την ανυπαρξία ταυτόσημης δομής στις ινδοευρωπαϊκές γλώσσες² και, την, ως εκ τούτου, δυσκολία των μελετητών να βρουν παρόμοια, έστω, οικεία, στους αναγνώστες τους δομικά σχήματα προκειμένου να μπορέσουν να τους δώσουν να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας του συγκεκριμένου δομικού σχήματος της Τουρκικής³. Την ίδια δυσκολία έχουμε κι εμείς απευθυνόμενοι σε ελληνόφωνους διδασκόμενους την Τουρκική, παρόλο που στην περιγραφή της τουρκικής γραμματικής για τουρκόφωνους το συγκεκριμένο στοιχείο καταλαμβάνει μία παράγραφο και μόνον⁴ δεν φαίνεται να αποτελεί ιδιαίτερος περίπλοκο φαινόμενο.

Παρατηρήσαμε ότι τα δομικά αυτά σχήματα της Τουρκικής, τα οποία διαφέρουν αισθητά από τις αντίστοιχες από λειτουργικής άποψης δομές της Ελληνικής, κατακτώνται αρκετά δύσκολα από τους φοιτητές μας τόσο όσον αφορά τη χρήση τους αυτή καθαυτή όσο και τον τρόπο δόμησής τους, και για τον λόγο αυτόν αποφασίσαμε να τα μελετήσουμε εκ του σύνεγγυς τόσο σύμφωνα με τις αρχές της Αντιπαραβολικής μελέτης των δύο δομικών συστημάτων όσο και από την πλευρά της Ανάλυσης των λαθών/αποκλίσεων από τη νόρμα (κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας.). Πληροφορητές μας υπήρξαν οι φοιτητές του 5^{ου} εξαμήνου σπουδών του Τμήματος, το δε κόρπους μας αποτελείται από σχετικές με τα δομικά αυτά σχήματα ασκήσεις τις οποίες επεξεργάστηκαν πενήντα επτά (57) φοιτητές μας κατά τη διάρκεια της εξέτασής τους στο μάθημα της Τουρκικής γλώσσας (Ιούνιος 2008), επίπεδο III και IV, εν συνόλω 60 γραπτές ασκήσεις σχετικές με τη χρήση των **Sıfat Fiil (sıfat eylem) ρηματικών επιθέτων (μετοχών) «-y-An» «-y-AcAk» ve «-Dik +iyelik ekleri»**. Πρόκειται για μια προέρευνα, η οποία θα μας δώσει, ελπίζουμε, τα απαραίτητα δεδομένα εντοπισμού, καταγραφής, ταξινόμησης και αιτιολόγησης των αποκλίσεων των συγκεκριμένων δομικών σχημάτων της Τουρκικής, ώστε με σημείο εκκίνησης την παρούσα προέρευνα να προβούμε στο μέλλον σε μία συνολική θεώρηση και μελέτη των προβλημάτων που συναντούν οι ελληνόφωνοι κατά την εκμάθηση της Τουρκικής καθώς και στις διορθωτικές κινήσεις στις οποίες θα έπρεπε να επιδοθούν οι διδάσκοντες την Τουρκική ώστε οι διδασκόμενοι να συνειδητοποιήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές των δύο συστημάτων και να οικειοποιηθούν τον τρόπο σκέψης και δόμησης της Τουρκικής. Σημειωτέον ότι η περίπτωση των αποκλίσεων που εξετάζουμε είναι πολύ σημαντική από επικοινωνιακής πλευράς, καθότι πρόκειται για δομικά σχήματα που αφορούν τη σύνταξη –τη λειτουργία τόσο του Υποκειμένου όσο και του Αντικειμένου- και όχι τη

² Nesrin Bayraktar (2004) *Türkçe’de Fiilimsiler* TDK:838. Ankara. σ. 45

³ Kaya, Güven- Öztürk, Cemil vd, (1998) *Türk Dili Ders Notları*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul. σ. 176

⁴ Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bigisi)*. TDK:827. Ankara, 2003. σσ. 909-947
Gencan, Tahir Nejat, (2001) *Dilbilgisi*. Ayraç Yayınları. Ankara. σσ. 418-422
Hengirmen, Mehmet, (2005). *Türkçe Dilbilgisi*. Engin Yayın Evi. Ankara σσ. 249-252
Koç, Nurettin, (1998) *Yeni Dilbilgisi*. İnkılap Kitabevi, İstanbul. σσ. 335-340
Ergin, Muharrem, (1988) *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım. İstanbul. σσ. 315-318
Özsoy, Sumru, (1999) *Türkçe-Turkish*. Boğaziçi Üniversitesi yayınları. İstanbul σσ. 182-192
Demir, Nurettin-Yılmaz, Emine, (2003) *Türk Dili El Kitabı*. Grafiker Yayınları. Ankara.

σ..195

Gülensoy, Tuncer, (1998) *Türkçe El Kitabı*. Kıvılcım Yayınları. Kayseri. σσ. 210-211

μορφολογία της Τουρκικής, με αποτέλεσμα κάθε ατυχής επιλογή να έχει επιπτώσεις στην επιτυχή έκβαση της επικοινωνίας.

Εξειδικευτικά ονοματικά στοιχεία της Τουρκικής και της Ελληνικής -σε λειτουργία του υποκειμένου και αντικειμένου

Η τουρκική γλώσσα ως εξειδικευτικά στοιχεία του ονόματος και της αναφοράς εν γένει χρησιμοποιεί τα **Sifat Fiil (sifat eylem)**, **ρηματικά επίθετα** τα οποία σχηματίζονται με την επικόλληση των επιθημάτων [σύζυγων μονημάτων σύμφωνα με την ορολογία της Λειτουργικής Γραμματικής (Grammaire Fonctionnelle) του André Martinet] «-Y-An» και «-Dik+iyelik ekleri⁵» σε μια ρηματική ρίζα. Τα επιθήματα αυτά λειτουργούν ως λειτουργικά μονήματα (monèmes fonctionnels) και χρησιμεύουν για να δηλώσουν τη σχέση μεταξύ του αναφερόμενου και της αναφοράς του, η οποία ως προς τη ρηματική ρίζα της αναφοράς μπορεί να συνιστά είτε

α) σχέση Υποκειμένου (με τη χρήση των **-An** [για την ένδειξη παρ./πρλθ.] **-AcAk olan** [για την ένδειξη μελ.], **-miş olan** [για την ένδειξη πρλθ.]), είτε

β) σχέση Αντικειμένου (με τη χρήση των **-dik+προσωπικό/κτητικό επίθημα** [για την ένδειξη παρ./πρλθ.], **-AcAk+προσωπικό/κτητικό επίθημα** [για την ένδειξη μελ.], **-miş olduk +προσωπικό/κτητικό επίθημα** για την ένδειξη πρλθ.).

Επιθήματα και ρηματική ρίζα σχηματίζουν ένα νέο μόνημα, ένα είδος συνθέματος (synthème) το οποίο λειτουργεί άλλοτε ως όνομα, άλλοτε ως επίθετο και άλλοτε ως κατηγορηματοειδές (prédicatoïde) μιας εξαρτημένης πρότασης (ειδική πρόταση εισαγόμενη με τον σύνδεσμο «ότι» στα ελληνικά) Η «ειδική» αυτή «πρόταση» εμφανίζεται στα τουρκικά μόνο στην περίπτωση του αντικειμένου και εκεί θα πρέπει να προσθέσουμε ένα πτωτικό επίθημα ανάλογα με τον τρόπο σύνταξης (το σθένος) του κατηγορήματος.

Τα ρηματικά αυτά ονόματα, τα οποία χρησιμοποιούνται με λειτουργία επιθέτου καλύπτουν και τους τρεις χρονικούς άξονες, π.χ. παρόν (+παρελθόν) : şimdi konuşan adam (= τώρα ο ομιλών άντρας= ο ομιλών τώρα άντρας=ο άντρας που μιλάει τώρα), παρελθόν: dün gelmiş olan mektup (=χθες το ελθόν γράμμα=το ελθόν χθες γράμμα=το γράμμα που ήρθε χθες), μέλλον: "yarın başlayacak (olan) kongre" (=αύριο το αρχόμενο συνέδριο= το αρχόμενο αύριο συνέδριο= το συνέδριο που θα αρχίσει αύριο), κ.ά., όπως η χρήση του επιθήματος (**-An**, **-AcAk olan**, **-miş olan**), το, δε, επίθημα **-dik+επίθημα** προσωπ./κτητικό ή **-AcAk+επίθημα** προσωπ./κτητικό ή **-miş olduk+επίθημα** προσωπ./κτητικό συνοδεύεται και από προσωπικά επιθήματα καθώς και από πτωτικά επιθήματα⁶ (επίσης, ακολουθεί τις αρχές της συμφωνίας σύμφωνα με τη μορφολογία της νόρμας της σύγχρονης Τουρκικής (Agreement morphology, Kornfilt, 1997, 57).

Φαίνεται λοιπόν ότι τα ανωτέρω επιθήματα επικολλώμενα ως σύζυγα μονήματα στη ρηματική ρίζα, σχηματίζουν σύνολα (ensembles)⁷ με ιδιότητες **παρασυνθεμάτων** έτσι όπως νοούνται στη Λειτουργική Γλωσσολογία⁸ τα οποία διαθέτουν και

⁵ Στην παραδοσιακή τουρκική γραμματική τα προσωπικά/κτητικά επιθήματα αναφέρονται ως «iyelik ekleri».

⁶ Τα τρία αυτά επιθήματα μπορούν να συνοδεύονται από πτωτικά επιθήματα εφόσον ελλείπει το αναφερόμενο.

⁷ Για τους όρους «σύνολα», «συνθέματα» και «παρασυνθέματα» βλ. Κλαίρης, 2007: 125, 123 και 122 αντιστοίχως.

⁸ Καλό θα ήταν να δίνουμε τους αντίστοιχους ορισμούς: βλ. Κλαίρης, Χρήστος, *Λειτουργική Γλωσσολογία*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2007), σ.σ. 122, 125.

Παρασύνθεμα : Σύμπλεγμα μονημάτων που απαντά στο πρώτο κριτήριο αναγνώρισης των συνθεμάτων, δηλαδή στην αδυναμία να προσδιοριστούν μεμονωμένως τα μέρη από τα οποία

ονοματικά χαρακτηριστικά (ουσιαστικού, επιθέτου ή επιρρήματος), αλλά και ρηματικά (λ.χ. έχουν το ίδιο σθένος με αυτό του ρήματος από το οποίο παράγονται, το *başlamak* συντάσσεται με δοτική, ως εκ τούτου το ίδιο και η αντίστοιχη μετοχή: *bu iş-e başlayanlar* – αυτοί που αρχίζουν αυτή τη δουλειά), ιδιότητες, δηλαδή, σε γενικές γραμμές, ανάλογες με εκείνες των μετοχών της Ελληνικής (Αρχαίας και Νέας).

Σημειωτέον ότι η τουρκική γλώσσα (πλην της εγκλιτικής αντωνυμίας "-ki", δάνειο από την Περσική (βλ. Kornfilt, 1997:60, (Kaya-Öztürk:189) η οποία είναι περιορισμένης χρήσης και έχει αναφορική σημασία μόνον όταν συνοδεύει μία «γενική», ή «τοπική» πτώση ή ορισμένα επιρρήματα (Bazin, 1978, 40) δεν διαθέτει αναφορικές αντωνυμίες έτσι όπως νοούνται στην Ελληνική (τη Γαλλική, την Αγγλική, κ.ά. ινδοευρωπαϊκές γλώσσες).

Χαρακτηριστικοί προσδιορισμοί του ονόματος της Ελληνικής γλώσσας, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για να εξειδικεύσει ο ομιλητής την αναφορά στον κόσμο, μέσω χαρακτηρισμού ή καθορισμού, είναι το άρθρο, το επίθετο και η επιθετική μετοχή, οι επιθετικές αντωνυμίες, οι αναφορικές προτάσεις καθώς και τα ονοματικά και τα προθετικά σύνολα. (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 79).

Όσον αφορά τις λειτουργίες (fonctions) «Υποκείμενο» και «Αντικείμενο», στα ελληνικά το Υποκείμενο δηλώνεται κατ' αρχήν με τη βοήθεια της ένδειξης του προσώπου του ρήματος, λ.χ. "πηγαίν-ω" (βλ. Χ. Κλαίρης, 1990). Σε περίπτωση, δε, που ένα ρήμα περιβάλλεται από διάφορα ονόματα, εκείνο το όνομα το οποίο συνοδεύεται από «ονομαστική πτώση» συνιστά παράθεση (apposition) στο Υποκείμενο του ρηματικού κατηγορήματος, συνιστά, δηλαδή, αυτό που στην παραδοσιακή γραμματική ονομάζουμε "υποκείμενο". Αντιστοίχως, η παρουσία της λειτουργίας «αντικείμενο» δηλώνεται με το λειτουργικό μόνημα «αιτιατική πτώση», μπορεί, δε, να μην είναι υποχρεωτική για όλα τα κατηγορήματα, όπως αυτή του «υποκειμένου», ανήκει όμως σ' αυτό που ονομάζουμε «ειδικές» λειτουργίες. Με λειτουργία Υποκειμένου ή Αντικειμένου χρησιμοποιούνται και ορισμένες εξαρτημένες προτάσεις (προτασιακά συμπληρώματα): αναφορικές, πλάγιες ερωτηματικές, ενδοιαστικές προτάσεις και συμπληρωματικές προτάσεις με το *να* και το *ότι/πως* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 238).

Οι αναφορικές, λοιπόν, προτάσεις, οι οποίες είναι ο αναλυτικότερος τρόπος που διαθέτει ο ελληνόφωνος προκειμένου να εξειδικεύσει την αναφορά στον κόσμο, δηλαδή αποδώσει ιδιότητες στο αντικείμενο της αναφοράς (το αναφερόμενο), (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 124) εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε σε λειτουργία υποκειμένου, είτε σε λειτουργία αντικειμένου, λειτουργίες οι οποίες διακρίνονται μέσω του πτωτικού μονήματος της αντωνυμίας *ο οποίος, η οποία, το οποίο* - η οποία και εισάγει την αναφορική πρόταση ως εξειδίκευση του αναφερομένου. Οι αναφορικές, όμως, προτάσεις μπορεί να εισάγονται και με την άκλιτη αντωνυμία *που*, η οποία είναι πιο σύντομη και την

αποτελούνται. Έχουν καθεστώς λεξιλογικής μονάδας επειδή χαρακτηρίζονται από συνδυαστικότητα αποκλειστικά δικές τους. [Είναι αναγκαίο να προβλέψουμε τη σύσταση συντακτικών τάξεων αποτελούμενων αποκλειστικώς από τέτοιου είδους μονάδες.]

Σύνθεμα: Κάθε λεξιλογική μονάδα η οποία αποτελείται από δύο ή περισσότερα μονήματα της οποίας, όμως, η συντακτική συμπεριφορά είναι ταυτόσημη με τη συμπεριφορά ενός και μόνου μονήματος. Δύο είναι οι απαραίτητοι όροι για την αναγνώριση ενός συνθέματος: α) η αδυναμία μεμονωμένου προσδιορισμού των μονημάτων που απαρτίζουν ένα σύνθεμα, πράγμα που σημαίνει ότι κάθε προσδιορισμός αφορά το σύνολο των στοιχείων του συνθέματος, και β) η υποχρέωση για κάθε σύνθεμα να ενσωματώνεται σε μια προκαθορισμένη τάξη μονημάτων, πράγμα που σημαίνει ότι ένα σύνθεμα παρουσιάζει τις ίδιες συνδυαστικότητες με ένα απλό μόνημα που ανήκει στην ίδια συντακτική τάξη.

προτιμούν ο ομιλητές τόσο στον ανεπίσημο όσο και τον επίσημο (τυπικό) λόγο, μόνον όμως, όταν δεν υπάρχει περίπτωση σύγχυσης, αν, δηλ., είναι σαφές σε ποιο όνομα αναφέρεται η αναφορική πρόταση. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν δηλ. δεν είναι σαφές το ποιος είναι ο δράστης και ποιος ο αποδέκτης της ενέργειας χρησιμοποιούν την κλιτή αντωνυμία, η οποία λόγω της συμφωνίας με το αναφερόμενο σε πτώση, γένος και αριθμό αποτρέπει την αμφισημία (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 126).

Το ακόλουθο παράδειγμα είναι ενδεικτικό και χαρακτηριστικό της αμφισημίας που μπορεί να προκαλέσει ο άκλιτος χαρακτήρας της αντωνυμίας που και της διαφοράς στη χρήση των αντωνυμιών *ο οποίος* –*α* –*ο* και *που*: *Η γάτα που κυνήγησε το σκυλί ήταν του θείου μου* μπορεί να σημαίνει *α) Η γάτα κυνήγησε το σκυλί και β) Το σκυλί κυνήγησε τη γάτα*, σύγχυση την οποία θα αποφεύγαμε εάν χρησιμοποιούσαμε τη μορφή *ο οποίος*-*α*-*ο*: *Η γάτα η οποία κυνήγησε το σκυλί... ή η γάτα την οποία κυνήγησε το σκυλί ...* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 127).

Σημειωτέον ότι στα Τουρκικά δεν θα υπήρχε περίπτωση αμφισημίας δεδομένου ότι η χρήση και η μορφή των επιθημάτων **των ρηματικών επιθέτων [Sifat Fiil (sifat eylem)]** διακρίνει σαφώς μεταξύ λειτουργίας Υποκειμένου και λειτουργίας Αντικειμένου. Ο ομιλητής δεν έχει παρά να προβεί στην επιλογή του ορθού επιθήματος μεταξύ των «-y-An /AcAk olan /-mİş olan» και -DIk +iyelik ekleri / -y-AcAk+iyelik ekleri/ -mİş olduk +iyelik ekleri» προκειμένου να δηλώσει ταυτοχρόνως τόσο τη φύση του προσδιορισμού (αναφορά) όσο και τη σχέση του με τα υπόλοιπα μονήματα του εκφωνήματος:

Η γάτα που κυνήγησε το σκυλί ήταν του θείου μου, μπορεί να σημαίνει *α) Η γάτα κυνήγησε το σκυλί: “Kedi köreği kovaladı” και β) Το σκυλί κυνήγησε τη γάτα: Köpek kediyi kovaladı*, σύγχυση την οποία θα αποφεύγαμε εάν χρησιμοποιούσαμε τη μορφή *ο οποίος*-*α*-*ο*: *Η γάτα η οποία κυνήγησε το σκυλί...: “Köreği kovalayan kedi atcamındı”*, ή *η γάτα την οποία κυνήγησε το σκυλί...: “Köreğın kovaladığı kedi atcamındı”*.

Η ελληνική, όμως, γλώσσα διαθέτει και συντομότερο τρόπο για να δηλώσει έναν προσδιορισμό, ειδικά εάν πρόκειται για ταξινομικό⁹ προσδιορισμό: τις επιθετικές μετοχές, μεταξύ άλλων, όπως είδαμε ανωτέρω, τις οποίες θα θέλαμε να παρουσιάσουμε αναλυτικότερα εδώ, δεδομένου ότι, όπως θα δούμε, έχουν αρκετά κοινά στοιχεία με τα ρηματικά επίθετα (Sifat Fiil) της Τουρκικής.

Σύμφωνα με τη Λειτουργική Γραμματική του A. Martinet (Κλαίρης, 2007, 69) και με όρους αυτής, οι μετοχές της Αρχαίας Ελληνικής (A.E.) είναι μια ξεκάθαρη περίπτωση παρασυνθέματος με ιδιάζουσες συνδυαστικότητες που δεν εμφανίζει καμία άλλη τάξη στα Ελληνικά δεδομένου ότι μετέχει και των διορισμών (modalités) του ρήματος και των διορισμών του ονόματος: προσδιορίζεται τόσο από ποιόν ενεργείας (aspect) και χρόνο (ρηματικοί διορισμοί) και τις δύο φωνές (ενεργητική και μεσοπαθητική) όσο και από πτωτικά λειτουργικά (συνδετικά) μονήματα (ονοματικοί διορισμοί), χωρίς όμως να έχει τη δυνατότητα να προσδιορισθεί από (ρηματικούς) δείκτες προσώπου.

Οι μετοχές, όμως, της Νέας Ελληνικής έχουν διαφοροποιηθεί από τις προηγούμενες ως προς τη μορφολογία, ως προς τη συντακτική τους συμπεριφορά και ως προς τη σημασιολογική τους αξία (Τζάρτζανος, 329, Mackridge, 194), δεδομένου ότι στον καθημερινό λόγο σήμερα χρησιμοποιούνται μόνον άκλιτες μορφές της

⁹ Ταξινομικός (επίθετο, μετοχή): που δηλώνει ότι το αντικείμενο αναφοράς ανήκει σε μια συγκεκριμένη κατηγορία ή είδος (λ.χ. δασικός, θαλάσσιος, επιστημονικός, κλπ.)

ενεργητικής επιρρηματικής (χρονικής, τροπικής, αιτιολογικής, κ.ά.) μετοχής (τύποι σε *-οντας* και *-ώντας*), (αντίστοιχοι του τουρκικού *zarf fiil* που σχηματίζεται με την προσθήκη του επιθήματος *:-ArAk* σε ρηματικό θέμα) ενώ η μόνη μορφή κλιτής μετοχής που παραμένει είναι αυτή της μετοχής του μεσοπαθητικού παρακειμένου σε *-μένος-η-ο*, (την οποία θα μπορούσαμε να αντιστοιχίσουμε με το επίθημα του *sifat fiil -mİş olan*). Οι περισσότερες από τις σημερινές μετοχές θεωρούνται (από τους φυσικούς ομιλητές) και λειτουργούν (στην πραγματικότητα) ως επίθετα, ως ονόματα και ως επιρρήματα, και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να "υποκαταστήσουν" τα ανωτέρω τουρκικά ρηματικά επίθετα/ονόματα (*Sifat Fiil*).

Πρέπει, ωστόσο, να σημειώσουμε ότι, κατά τη γνώμη μας, αναλόγου σύνταξης και σημασιολογικής αξίας με τα τουρκικά σύνολα *Sifat Fiil* (ρηματικά επίθετα/ονόματα) είναι οι ελληνικές μετοχές μεσοπαθητικού ενεστώτα (λ.χ. *συνδεόμενος-η-ο*) ή, μεσοπαθητικού αορίστου (λ.χ. *τραυματισθείς-θείσα-θεν*), τις περισσότερες φορές συνοδευόμενες από άρθρο, πράγμα που τις κάνει να ισοδυναμούν σημασιολογικά με αναφορικές προτάσεις (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2007: 209), όπως ακριβώς συμβαίνει και με τη χρήση των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων (*Sifat Fiil*). Σήμερα, οι μετοχές αυτές χρησιμοποιούνται στη Ν.Ε. σε κείμενα δημοσιογραφικού, νομικού και, γενικότερα, ουδέτερου και επιστημονικού/επίσημου λόγου ως α) αναφορικές, λ.χ. "η ζωή είναι φαινόμενο αδιάκοπα εναλλασσόμενο", "αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις", "κυριαρχούσα πίστη", "νομοθετούσα αρχή..." (=που εναλλάσσεται, που συγκρούονται, που κυριαρχεί, που νομοθετεί...), ή ως β) χρονικές ή υποθετικές "οποιαδήποτε αρχή γενικευόμενη και περιβαλλόμενη κύρος" (=αν / όταν γενικεύεται...), κ.α. Σημειωτέον, δε, ότι σύμφωνα με τη νεότερη επιστημονική (δομολειτουργική-επικοινωνιακή) γραμματική της Νέας Ελληνικής των Κλαίρη και Μπαμπινιώτη (2007: 68), οι μετοχές της Ν.Ε. σε *-μένος-η-ο* κατατάσσονται μεταξύ των επιθέτων και θεωρούνται *ρηματικά επίθετα*, ταυτιζόμενα με τη χρήση των *Sifat Fiil* της τουρκικής (ρηματικά επίθετα/ονόματα).

Οι ανωτέρω, όμως, μετοχές αφενός μεν δεν συνηθίζονται στον καθημερινό λόγο, ο οποίος αποτελεί το σημείο αναφοράς των φοιτητών μας, αφετέρου, δε, δεν καλύπτουν το σύνολο των δυνατοτήτων χρήσης των τουρκικών ρηματικών επιθέτων/ονομάτων (*Sifat Fiil*), ούτε τη συντακτική τους συμπεριφορά, δεδομένου ότι τα τουρκικά ρηματικά επίθετα/ονόματα είναι σε θέση με πολύ συνοπτικό και συνθετικό τρόπο να εκφράσουν την εξειδίκευση του αντικειμένου αναφοράς χρησιμοποιώντας διαφορετικό επίθημα εάν έχει τη λειτουργία «υποκείμενο» και διαφορετικό εάν έχει τη λειτουργία «αντικείμενο» ή άλλη λειτουργία (βλ. αναλυτική παρουσίαση των χρήσεων Konfilit, 1997, 56-66). Αντ' αυτών χρησιμοποιείται συνηθέστερα στην Ελληνική η καθ' υπόταξη σύνταξη με συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο προσδιορίζον και το προσδιοριζόμενο /στην αναφορά και το αναφερόμενο, ένα ελεύθερο συντακτικό στοιχείο/μη σύζυγο, η αναφορική αντωνυμία «ο οποίος – η οποία – το οποίο (αρσ. θηλ. ουδ γένους)» ή η σύντομη αυτής άκλιτη μορφή «που» [η οποία διατηρεί την ίδια μορφή ανεξαρτήτως της λειτουργίας της ως δείκτη υποκειμένου ή αντικειμένου, του γένους του αναφερόμενου και της πληθούς αυτού/αριθμού]. Σε αυτού του τύπου την αναλυτική σύνταξη η αναφορική αντωνυμία της Ελληνικής (συνοδευόμενη από το πτωτικό της λειτουργικό μόνημα ονομαστική ή αιτιατική) λειτουργεί ως δηλωτική της σχέσης των μονημάτων τα οποία διασυνδέει.

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ίσως οι ελληνόφωνοι διδασκόμενοι την Τουρκική να μην είχαν μεγάλες δυσκολίες στη χρήση των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων της Τουρκικής (*Sifat Fiil*), εάν οι μετοχές της Α.Ε. ήταν ακόμη σε χρήση στην πλήρη ανάπτυξή τους, διότι, έτσι, θα μπορούσαν να προσεγγίσουν κατά τι τα δύο δομικά συστήματα εφόσον και στις δύο γλώσσες πρόκειται, κατά τη γνώμη μας, για

παρασυνθέματα, με άλλου είδους πρόβλημα, βέβαια, τότε: τον σαφή κίνδυνο παρεμβολών από τη μητρική γλώσσα...)

Αποκλίσεις και ερμηνεία αυτών

Οι υποθέσεις εργασίας μας επαληθεύτηκαν στο ακέραιο. Μία ακόμη ομάδα φοιτητών παρουσίασε την ίδια δυσκολία στη χρήση των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων της Τουρκικής, όπως και άλλες προηγούμενες γενεές σπουδαστών της τουρκικής γλώσσας. Η έρευνά μας συνίστατο στην αποδελτίωση 60 ασκήσεων «κλειστού τύπου» όπου ζητήσαμε από τους φοιτητές να συμπληρώσουν τα κενά στις φράσεις με τα επιθήματα «-Y-An», «-Dik+iyelik ekleri» και «-AcAk»..Είναι αρκετά μεγάλος ο αριθμός των αποκλίσεων που σημειώθηκε όχι μόνον στη χρήση αλλά και στη μορφή των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων της Τουρκικής (Sıfat Fiil). Οι αποκλίσεις αυτές αναφέρονται:

A) στη σύγχυση της χρήσης μεταξύ των ρηματικών επιθέτων «-Y-An» και «-Dik+iyelik ekleri»,

Aα) Αντί του ορθού «-y-An» χρησιμοποιήθηκε το «-Dik+ iyelik ekleri»

A8. Öğretmenin tavsiyesine **uyan** çocuklar sınıfı geçti. (12)
uyduğu (7)

C1. Depremden **kırılan** camlar değiştirildi. (3)
kırıldığı (3)

B1. Çay **isteyen** var mı? (7)
istediğim (3)
istediğin (3)
istediği (1)

Aβ) Αντί του ορθού «-Dik+ iyelik ekleri» χρησιμοποιήθηκε το «-y-An»

C8. O işçinin **çalıştığı** fabrikayı biliyorum. (4)
çalışan (4)

B7. **Başladığım** işi mutlaka bitir. (9)
başlayan (6)
başlan (1)

B9. **Duyduğun** her şeye inanma. (8)
duyan (6)

Οι αποκλίσεις εδώ συνίστανται στη λανθασμένη επιλογή του αντίστοιχου επιθήματος και οφείλονται στη μη αναγνώριση της λειτουργίας του αναφερομένου ως Υποκειμένου ή Αντικειμένου. Η αιτία της λανθασμένης επιλογής εδράζεται, πιθανόν, στη μεγίστη διαφορά δόμησης της αναφοράς στις δύο γλώσσες, έτσι όπως την παρουσιάσαμε ανωτέρω. Η αναλυτική σύνταξη της ελληνικής μέσω συνταγμάτων -συνδυασμού ενός πυρήνα και των προσδιορισμών του¹⁰, αναφορικών αντωνυμιών

¹⁰Σύνταγμα : Σύνολο που αποτελείται από ένα πυρήνα, τους προσδιορισμούς του και, προαιρετικώς, το συνδετικό μόνημα ή σύνθεμα που το συνδέει με τα λοιπά στοιχεία του εκφωνήματος.(Κλαίρης, 2007: 125)

και προτάσεων, αντί μιας λεξιλογικής μονάδας με χαρακτηριστικά παρασυνθέματος της Τουρκικής, δεν επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο ούτε τη θετική μεταφορά (παρεμβολή της μητρικής γλώσσας με επιτυχή αποτελέσματα) αλλά ούτε την αρνητική μεταφορά (ανεπιτυχή αποτελέσματα λόγω παρεμβολής της μητρικής).

Η έμμεση, ως εκ τούτου, παρεμβολή της Ελληνικής, σε συνδυασμό με ένα πρόβλημα που αφορά αποκλειστικά τη χρήση της Ελληνικής ίσως ερμηνεύει αυτού του είδους τις αποκλίσεις: αναφερόμαστε στη συχνή χρήση –σχεδόν κατ’ αποκλειστικότητα- στους νέους και στον προφορικό λόγο κυρίως, της άκλιτης αναφορικής αντωνυμίας *που*, της οποίας η μορφή δεν διακρίνει τη σχέση Υποκειμένου ή Αντικειμένου μεταξύ αναφοράς και αναφερόμενου. Προφανώς, οι φοιτητές μας, μη όντες συνηθισμένοι στη διάκριση της συντακτικής σχέσης των στοιχείων της αναφοράς (καθώς και στην ένδειξη του γένους και του αριθμού) μέσω του *που*, δεν κάνουν καν τον κόπο να προβούν σε συντακτική ανάλυση της πρότασής τους, συνηθισμένοι από τη μητρική τους γλώσσα όπου είτε πρόκειται για λειτουργία Υποκειμένου είτε για λειτουργία Αντικειμένου, η μορφή της αντωνυμίας την οποία χρησιμοποιούν είναι πάντα η αυτή.

Ακόμη, όπως αναφέραμε και ανωτέρω,+ η μόνη περίπτωση όπου προσεγγίζονται τα δύο γλωσσικά συστήματα στα θέματα δόμησης της αναφοράς είναι οι μετοχές της Ελληνικής. Επειδή, όμως, σε αντίθεση με την Α.Ε., οι μετοχές της Ν.Ε. ούτε συχνές είναι στο καθημερινό επίπεδο λόγου, ούτε πλήρως ανεπτυγμένες ως σύστημα, στη δε πλειονότητα των περιπτώσεων οι ομιλητές τις χρησιμοποιούν ως απλά επίθετα χωρίς να συνειδητοποιούν τις ρηματικές τους ιδιότητες –την ιδιαίτερη συντακτική τους δόμηση (προσδιορίζονται από Υποκείμενο ή/και Αντικείμενο), φαίνεται ότι οι φοιτητές μας δεν αξιοποιούν επαρκώς τη δυνατότητα θετικής μεταφοράς που θα είχαν εάν ανέτρεχαν στη δόμηση και τη σύνταξη των μετοχών της Ελληνικής, Αρχαίας και Νέας.¹¹

---

¹¹Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα προβλήματα που συναντούν οι τουρκόφωνοι δίγλωσσοι της Θράκης στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις αντίστοιχες δομές εξειδίκευσης της αναφοράς της Ελληνικής, μέσω αναφορικών αντωνυμιών και προτάσεων. Εάν συγκρίνουμε τη συμπεριφορά των δύο κοινοτήτων ομιλητών (ελληνόφωνοι που μαθαίνουν τουρκικά και δίγλωσσοι τουρκόφωνοι που μιλούν ελληνικά) θα διαπιστώσουμε ότι βρισκόμαστε ενώπιον ενός καθρέφτη όπου οι συμπεριφορές αντικατοπτρίζονται ακριβώς οι ίδιες αλλά ανεστραμμένες!.

Σε αντίστοιχη έρευνα που έγινε το 1986 (Sella,H., 1986, *Le Grec parlé par les turcophones du Nord – Est de la Grèce (Thrace Occidentale)*, thèse pour le Doctorat, Université René Descartes, (Paris V), 794 σ.) διαπιστώθηκε η προβληματική δόμηση των ελληνικών αναφορικών προτάσεων, οφειλόμενη ακριβώς στους αντίστροφους λόγους από αυτούς που δυσχεραίνουν τους ελληνόφωνους στην εκμάθηση της Τουρκικής (*Στοιχεία αντιπαραβολικής γραμματικής Ελληνικής - Τουρκικής. Η Ελληνική στα μειονοτικά σχολεία της Θράκης*, Πρόλογος Χρήστου Κλαίρη, 1^η έκδοση Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 1994, (2^η στις εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2004, 154-158 & 165-166.). Στη, δε, σελ. 156 του ανωτέρω έργου, σημ. 48, σημειώνονται τα εξής

«Υπάρχει, παρόλαυτά, περίπτωση να συναντήσει κανείς στα ελληνικά των τουρκόφωνων «μετοχή» στη θέση «αναφορικής πρότασης»: " με κάλεσε στο σταθμό..., θυμάσαι αυτό; το γυρισμένο από το Αφρική.. " (= "με κάλεσε στο σταθμό ο... τον θυμάσαι αυτόν; (αυτόν) που γύρισε από την Αφρική.."). Για μία και μόνη φορά δεν είχαμε απαλοιφή του "που", αλλά χρήση μετοχής, ανάλογη, δηλαδή, δομή με αυτή της μητρικής (τουρκικής). Μόνο που, παρά την "επιτυχημένη" δομικά μεταφορά του, το αποτέλεσμα είναι αποτυχημένο. Ο ομιλητής καταλήγει σε λεξιλογική απόκλιση. Το "γυρισμένος" αποτελεί λεξιλογικό και δομικό έκτυπο (calque) στα ελληνικά του «ρηματικού ονόματος» "dönen" (ρ. dönmek=γυρίζω, επιστρέφω, επανέρχομαι, μεταβάλλομαι, ανακαλώ) Το δυστύχημα για το δίγλωσσο ομιλητή μας είναι ότι η μετοχή του παθητικού παρακειμένου του ελληνικού ρήματος "γυρίζω" δεν σημαίνει "επιστρέφω", αλλά απλώς "στρέφω, αναστρέφω, αντιστρέφω».

Τέλος, παρατηρούμε ότι επειδή η μετοχή σε «-y-An» φαίνεται ευκολότερη στη δόμηση, καθότι σπανιότερα επιζητεί ως συμπλήρωμα ένα κτητικό επίθημα –επειδή, συνήθως, το λεκτικό υποκείμενο είναι παρόν στην πρόταση και επομένως δεν χρειάζεται η μετοχή να ορίσει το υποκείμενό της μέσω ενός κτητικού (βλ. και Σελλά, 2004: 188)- χρησιμοποιείται πολύ περισσότερο ως αντικαταστάτης της «-Dik+ iyelik ekleri» παρά η «-Dik+ iyelik ekleri» ως αντικαταστάτης της «-y-An». Εξού και τα υψηλότερα ποσοστά αποκλίσεων στην πρώτη (Αα) απ'ότι στη δεύτερη (Αβ) περίπτωση.

B) στη χρήση της μορφής «-Dik+iyelik ekleri+ad durum ekleri » αντί της μορφής «-Dik+iyelik ekleri»

B10. **Yaptığın** en büyük aptallık nedir? (7)
yaptığımı (3)

C5. Yarınki sınavın **yapılacağı** sınıf üçüncü kattadır. (9)
yapılacağı (5)

C9. Dünkü maçın **yer aldığı** stadyum bizim evimize çok yakın. (9)
yer aldığı (3)

Πρόκειται για την εκ του περισσού δήλωση του πτωτικού επιθήματος που δηλώνει συνήθως το αντικείμενο του αναφερομένου, πράγμα που σημαίνει ή ότι ο εκπαιδευόμενος δεν αντιλαμβάνεται τη δήλωση του Αντικειμένου υπό μορφή επιθήματος της αιτιατικής στο αναφερόμενο και την προσπερνά προκειμένου να το δηλώσει στην αναφορά ή ότι παρασύρεται από τη μορφική ταύτιση του επιθήματος που χρησιμεύει για τη μεταφορά ευθέως σε πλάγιο λόγο, και γενικότερα για να δηλωθεί το κατηγορηματοειδές μιας (ειδικής) εξαρτημένης πρότασης, δομή η οποία στα ελληνικά αντιστοιχεί με τις δευτερεύουσες προτάσεις τις εισαγόμενες με τον σύνδεσμο «ότι». Κλείνουμε προς την τελευταία ερμηνεία δεδομένου ότι κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, στο Τμήμα μας, ειδικά, η διδασκαλία της ανωτέρω δομής έχει μόλις προηγηθεί της διδασκαλίας των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων της Τουρκικής (**Sıfat Fiil**).

Στην περίπτωση αυτή έχουμε να κάνουμε με μια ενδογλωσσική παρεμβολή, δηλαδή με την παρεμβολή ατελώς κατακτηθέντων σχημάτων της Τουρκικής μεταξύ τους.

Γ) στη μη χρήση πτωτικού επιθήματος παρά την απουσία του αναφερομένου, οι αποκλίσεις, δηλ. συνίστανται στην απουσία των πτωτικών εκείνων επιθημάτων που θα έδειχναν το συντακτικό ρόλο του αναφερομένου.¹²

C17. Size bütün **bildiğimi** söyledim. (6)
bildiğim (3)

C14. Sizin **anlattığınızı** anlayamadım. (8)

¹²Στην Τουρκική, σε περίπτωση που απουσιάζει το αναφερόμενο -και το πτωτικό του επίθημα (εφόσον χρειάζεται), τότε την ένδειξη της συντακτικής λειτουργίας του αναφερομένου την αναλαμβάνει η αναφορά (το προσδιορίζον) μέσω του σχετικού πτωτικού επιθήματος το οποίο προσκολλάται στο κτητικό επίθημα της.

- anlattığı (2)
- anlattıkları (1)
- anladığımız (2)
- anlattığımız (1)

C12. Öğrenciler tarafından şimdiye kadar **yapılanları** yeterli bulmuyorum. (12)

- yapıldığı (5)
- yapıldıkları (2)

Στην παρούσα περίπτωση, η οποία είναι η αντίστροφη της προηγούμενης, οι φοιτητές μας φαίνεται να επικεντρώνονται στην επιλογή του ορθού επιθήματος αναφοράς και να αγωνιούν γι' αυτή, με αποτέλεσμα να αδιαφορούν στη συνέχεια για τα συμπληρώματα της μετοχής την οποία επέλεξαν.

Εδώ πρόκειται μάλλον για απλοποίηση των κανόνων λειτουργίας του περίπλοκου για τους ελληνόφωνους δομικού αυτού σχήματος (dIk +κτητ+πτωτ), το οποίο απαιτεί ένα παρασύνθεμα με δύο επιθήματα προσκολλώμενα στη σειρά, εκεί που στην Ελληνική θα είχαμε μια δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

Στις περιπτώσεις όπως η παρούσα (Γ) και η προηγούμενη (Β), δεδομένου ότι η μητρική γλώσσα δεν αποτελεί πλέον σταθερό οδηγό, οι εκπαιδευόμενοι στρέφονται προς άλλες δυνατότητες δόμησης. Η τάση προς απλοποίηση και η «εφαρμογή» του νόμου της ελάχιστης προσπάθειας είναι το φυσικό αποτέλεσμα της αδιέξοδης αυτής κατάστασης.¹³

Δ) στην επιλογή του *sifat fiil* «-y-An». αντί του ορθού «-DIk+ iyelik ekleri» παρά την παρουσία του κτητικού επιθήματος σε λέξη που δηλώνει το υποκείμενο και παραπέμπει στη χρήση της μετοχής του τύπου «-DIk+ iyelik ekleri».

C20. Kaliteli **elbiselerin satıldığı** mağazalar bu yoldadır. (5)

- satılan (3)

C9. Çünkü **maçın yer aldığı** stadyum bizim evimize çok yakın. (9)

- yer alan (3)

A15. Az önce (**senin**) **konuştuğun** adam kimdi? (9)

- konuşan (4)
- konuşacak (1)
- konuşanın (1)

Στην περίπτωση αυτή ο εκπαιδευόμενος φαίνεται να κατέχει ελλιπώς τον τρόπο δόμησης των ρηματικών επιθέτων/ονομάτων της Τουρκικής (**Sifat Fiil**) «-DIk+ iyelik ekleri» της Τουρκικής, και τούτο, διότι το υποκείμενο της σύνθετης αυτής μονάδας η οποία λειτουργεί όπως το «ρήμα της δευτερεύουσας πρότασης/ή κατηγορηματοειδές» στην Ελληνική, σημειώνεται με ένα κτητικό επίθημα που προσκολλάται στο αναφερόμενο, σχήμα άγνωστο και εξαιρετικά «περίεργο» για έναν ελληνόφωνο ο οποίος έχει συνηθίσει στην ονομαστική και μόνον ως το πτωτικό μόνημα το δηλωτικό του υποκειμένου. Και στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι η μητρική γλώσσα δεν αποτελεί πλέον σταθερό οδηγό, οι φοιτητές μας φαίνεται να μην

¹³Στον όρο «απλοποίηση» περικλείουμε και τις έννοιες «υπερ-γενίκευση», «αναλογία», «ομαλοποίηση ή κανονικοποίηση» (γενίκευση=έκτυπο μιας δομής της δεύτερης γλώσσας σε μία άλλη δομή της ίδιας γλώσσας, αναλογία=επέκταση μιας λειτουργίας της δεύτερης γλώσσας).

αντιλαμβάνονται ότι το κτητικό επίθημα δηλώνει Υποκείμενο, και, αγνοώντας το, στρέφονται προς άλλες δυνατότητες δόμησης, χρησιμοποιώντας την, κατά τα φαινόμενα, προσφιλέστερη δομή σε αυτούς, το Sifat Fiil σε «-y-An».

E) και Στ)

· *στη λανθασμένη επιλογή χρόνου σε σωστή επιλογή μετοχής παρά την σαφή αναφορά στο χρόνο με χρονικά επιρρήματα.*

A16. Dün (seninle) **konuşan** adam polis miydi? (5)
konuşacak (1)

A11. Yarın ziyaret **edeceğimiz/ edeceğin** müzeye daha önce gitmiş miydin? (10)
ettiğin (3)
ettik (1)

A18. Yarın **alacağım** otomobile CD takacağım. (10)
aldığım (4)
alan (2)
aldığımı (1)

· *στη λανθασμένη επιλογή μετοχής σε αρνητικό ή καταφατικό τύπο αντίθετα με το γενικό νόημα της πρότασης*

B2. Konuyu **anlamayan** varsa, tekrar anlatayım. (7)
anladığı (1)
anlayan (1)

A9. Süper Marketten memnun **olmayan** müşteriler müdüre gidip şikâyet ettiler. (16)
olan (10)
olduğum (1)
olduğu (3)

Οι αποκλίσεις που παρατηρούνται στις περιπτώσεις αυτές οφείλονται μάλλον στην ελλιπή συντακτική ανάλυση των προτάσεων και την αδυναμία συνολικής σημασιολογικής θεώρησης της πρότασης.

Z) στη λανθασμένη, γενικότερα, χρήση του Sifat Fiil «-AcAk»

A20. Taksim'de **inecek** var! (21)
inen (17)
ineceği (1)
hiç bir şey (3)

A14. Çok işi var, karısını bile **görecek** zamanı yok. (17)
gören (5)
göreceği (2)
gördüğü (7)
görmediği (1)
gördüğünü (1)
hiç bir şey (1)

B5. Arabani park **edecek** yer buldun mu? (13)

eden	(1)
eten	(1)
ediğin	(1)
ettiğin	(3)
ettiğini	(1)
eteceği	(1)
edeceğini	(1)
ettiği	(2)
ediği	(1)
etti	(1)

Επειδή η χρήση του «-AcAk» συνήθως δεν αναλογεί στην Ελληνική στις αναφορικές προτάσεις ή τις μετοχές όπως συμβαίνει με τη χρήση των «-y-An». και του «-Dik+iyelik ekleri», θεωρούμε ότι οι αποκλίσεις που παρατηρούνται στη χρήση του «-AcAk» οφείλονται μάλλον στην αδυναμία αντιστοίχισης των δομικών σχημάτων των δυο γλωσσών. Ενδεικτικό της πλήρους σχεδόν άγνοιας του τρόπου λειτουργίας του «-AcAk» είναι τα υψηλά ποσοστά αποκλίσεων που παρατηρούνται στο υποσύνολο των ασκήσεων που αφορούν αποκλειστικά τη χρήση αυτού του είδους **Sıfat Fiil**. (11,43%)

Επειδή η χρήση των επιθέτων σε «-AcAk» παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα στους φοιτητές μας τα οποία δεν ερμηνεύονται ούτε αντιμετωπίζονται με παρόμοιο των προηγούμενων **Sıfat Fiil** τρόπο, θα ασχοληθούμε διεξοδικότερα με αυτά σε επόμενη ανακοίνωσή μας.

Επί πλέον, έχουμε ένα ποσοστό ασκήσεων (23,90 %) στις οποίες δεν δόθηκε καμιά λύση ή όπου οι απαντήσεις που δόθηκαν δεν έχουν καμιά σχέση με το αντικείμενο της έρευνάς μας αλλά με άλλα μορφολογικά θέματα.

Ποσοτικά δεδομένα της έρευνας

Παραθέτουμε τα ποσοτικά δεδομένα των γραμματικών αποκλίσεων, έτσι όπως παρουσιάζονται στη μελέτη σχετικά με τις γραμματικές αποκλίσεις των τουρκικών των φοιτητών μας. Η γενική καταμέτρηση των μορφολογικών και συντακτικών αποκλίσεων του υλικού μας έδωσε το προβάδισμα σε τρεις κατηγορίες αποκλίσεων που πλήττουν τη χρήση της «μετοχής» «-Y-An» αντί της μετοχής «-Dik+iyelik ekleri» 22,19% (σε σύνολο 446 αποκλινοσών περιπτώσεων), το αντίστροφο σε ποσοστό 12,78 και στη χρήση της μορφής «-Dik+iyelik ekleri+ad durum ekleri » αντί της μορφής «-Dik+iyelik ekleri».

Λεπτομερέστερα, οι διάφορες κατηγορίες αποκλίσεων παρουσίασαν την εξής κατανομή, κατά φθίνουσα σειρά:

- η χρήση της μετοχής «-Y-An» αντί της μετοχής «-Dik+iyelik ekleri»: 22,19%
- η χρήση της μετοχής «-Dik+iyelik ekleri αντί της μετοχής » «-Y-An»: 12,78%
- η χρήση της μορφής «-Dik+iyelik ekleri+ad durum ekleri » αντί της μορφής «-Dik+iyelik ekleri» : 9,41
- η μη χρήση πτωτικού επιθέματος παρά την έλλειψη του αναφερόμενου : 8,2%
- η επιλογή της μετοχής σε «-Y-An» αντί της μετοχής «-Dik+iyelik ekleri» παρά την παρουσία του κτητικού επιθέματος που δηλώνει το υποκείμενο και παραπέμπει στη χρήση της μετοχής του τύπου (-dik + κτητικό επίθημα) 6,72%

- η λανθασμένη επιλογή χρόνου σε σωστή επιλογή μετοχής παρά την σαφή αναφορά στο χρόνο με χρονικά επιρρήματα: 2,24%
- η λανθασμένη επιλογή μετοχής σε αρνητικό ή καταφατικό τύπο αντίθετα με το γενικό νόημα της πρότασης: 3,13% %
- Γενικότερα η λανθασμένη χρήση του ρηματικού επιθέτου «-AcAk» : 11,43%
- Άσχετες απαντήσεις ή καμία απάντηση : 23,90%

Yapılan yanlışlar

Όπως παρατηρούμε, το άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ των δύο πρώτων περιπτώσεων και των υπολοίπων είναι μεγάλο.

Είναι σημαντικό το ότι οι δύο πρώτες κατηγορίες που σαφώς ξεχωρίζουν αναφέρονται στα κυριότερα, και από πληροφοριακή και από συντακτική άποψη, συστατικά στοιχεία ενός εκφωνήματος: το υποκείμενο, το (ρηματικό) κατηγορήμα και το κατηγορηματοειδές, και το αντικείμενο. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει τη σοβαρότητα των αποκλίσεων που, συνήθως, σημειώνονται και υποδεικνύει τα στοιχεία εκείνα στα οποία θα πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη προσοχή κατά τη διδασκαλία της Τουρκικής (εφόσον ποιοτική και ποσοτική ανάλυση συμπίπτουν σ' αυτές τις περιπτώσεις).

Ακόμη, αναδεικνύει τις αδυναμίες των ομιλητών μας σε βασικά ζητήματα της σύνταξης της Τουρκικής, γεγονός που μας οδηγεί στην επαλήθευση της υπόθεσής μας ότι η τυπολογική διαφοροποίηση των δύο γλωσσών δεν αφήνει πολλά περιθώρια προσέγγισης δομών και εξασφάλισης κάποιας διευκόλυνσης στην προσπάθεια του ελληνόγλωσσου εκπαιδευόμενου να επικοινωνήσει στα τουρκικά.

Συμπεράσματα

Η Τουρκική και η Ελληνική διαφοροποιούνται σαφώς τόσο όσον αφορά τις συντακτικές διαδικασίες όσο και όσον αφορά την κατανομή (distribution) των

μονάδων (unités) τους, πράγμα που θεωρούμε και σημαντικότερο από όλα τα σχετικά προβλήματα.

Ενδεικτικές της εν λόγω διαφοροποίησης είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ελληνόφωνες στην κατάκτηση του τρόπου δόμησης και της χρήσης των Sifat Fiil της Τουρκικής, ειδικά εκείνων που δηλώνουν σχέσεις εξειδίκευσης αναφοράς προς αναφερόμενο, όπως αυτές που εξετάζουμε στην παρούσα ανακοίνωση. Οι σχέσεις που δηλώνονται στα Ν. Ελληνικά μέσω μιας αναφορικής (δευτερεύουσας) πρότασης ή σπανιότερα για τον καθημερινό λόγο μέσω μιας μετοχής, στα τουρκικά δηλώνονται συνήθως μέσω ενός λεξιλογικού στοιχείου με ονοματικές και ρηματικές ιδιότητες (αποκαλούμενο «ρηματικό επίθετο» στα τουρκικά), το οποίο παράγεται από τη συγκόλληση ενός συγκεκριμένου επιθήματος αλλά και των συμπληρωμάτων του (προσδιορισμών του) στη ρηματική ρίζα, και λειτουργεί κατά τρόπο ανάλογο αλλά όχι ταυτόσημο με εκείνο των μετοχών της Αρχαίας Ελληνικής. Ενώ, δηλαδή, στην Ελληνική έχουμε να κάνουμε, ως επί το πλείστον, με συντάγματα, δηλαδή με έναν αναλυτικό τρόπο δόμησης και παροχής πληροφοριών, στην Τουρκική έχουμε να κάνουμε με συνθέματα και παρασυνθέματα, έναν, δηλαδή, συνθετικό και συμπυκνωμένο τρόπο δόμησης, ειδοποιό διαφορά η οποία δύσκολα υπερκεράζεται κατά τη διαδικασία εκμάθησης της Τουρκικής.

Η συνύπαρξη γενετικών και τυπολογικών ετεροτήτων δικαιολογεί την παρουσία αρκετά μεγάλου αριθμού αποκλίσεων οι οποίες οφείλονται όχι τόσο στη στρατηγική της παρεμβολής όσο στο μηχανισμό της απλοποίησης και το νόμο της ελάχιστης προσπάθειας. Στην περίπτωση που εξετάζουμε στην παρούσα ανακοίνωση διακρίνουμε την έμμεση επίδραση του υποστρώματος της μητρικής γλώσσας, επίδραση, δηλαδή, η οποία δεν καταλήγει σε συντακτικά έκτυπα (calques). Στις περιπτώσεις αυτές ο δίγλωσσος μη βρίσκοντας κάποιο ισοδύναμο, το οποίο θα του επέτρεπε να μεταφέρει – έστω και αρνητικώς- τις γλωσσικές του συνήθειες της ελληνικής στα τουρκικά, και μη μπορώντας να εφαρμόσει τη δομή της Ελληνικής στη δομή της Τουρκικής, προσπαθεί, ανεπιτυχώς, να προσαρμοσθεί στους νόμους λειτουργίας της Τουρκικής, με αποτέλεσμα τις αποκλίσεις τις οποίες περιγράψαμε και ερμηνεύσαμε ανωτέρω.

Βιβλιογραφία αναφοράς

- Bazin, L., 1978 2, *Intoduction à l'étude pratique de la langue Turque*, Librairie d'Amérique et d'Orient, Paris.
- Bayraktar, Nesrin, (2004) *Türkçede Fiilimsiler*. TDK: 838. Ankara.
- Çatıkkaş, A., (2001) *Türk Dili Kılavuzu*. Alfa Yayınları. İstanbul.
- Ergin, Muharrem, (1988) *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım. İstanbul.
- Gencan, Tahir Nejat, (2001) *Dilbilgisi*. Ayrac Yayınları. Ankara.
- Gülensoy, Tuncer, (1998) *Türkçe El Kitabı*. Kuvılcım Yayınları. Kayseri.
- Hengirmen, Mehmet, (2005). *Türkçe Dilbilgisi*. Engin Yayın Evi. Ankara.
- Kaya, Güven- Öztürk, Cemil vb. (1998) *Türk Dili Ders Notları*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Koç, Nurettin, (1998) *Yeni Dilbilgisi*. İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep, (2003) *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bigisi)*. TDK:827. Ankara.
- Kornfilt, J. (1997) *Turkish*, Routledge, London.
- Κλαίρης, Χρ. (2007) *Λειτουργική Γλωσσολογία*, μτφ. Ε. Σελλά - Μάζη, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Κλαίρης, Χρ. & Μπαμπινιώτης, Γ. (2007) *Συνοπτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Δομολειτουργική – Επικοινωνιακή*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Lewis G. L., 1984 (1967), *Turkish Grammar*, Clarenton Press, Oxford.
- Nurettin-Yılmaz, Emine, (2003) *Türk Dili El Kitabı*. Grafiker Yay. Ankara.
- Özsoy, Sumru, (1999) *Türkçe-Turkish*. Boğaziçi Üniversitesi yayınları. İstanbul Demir.
- Σελλά - Μάζη Ελένη, (2004) *Στοιχεία αντιπαραβολικής γραμματικής Ελληνικής - Τουρκικής. Η Ελληνική στα μειονοτικά σχολεία της Θράκης*, Πρόλογος Χρήστου Κλαίρη, (1^η έκδοση Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 1994) 2^η εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Sella – Mazi Eleni, (1999) *La minorité musulmane turcophone de Grèce. Approche sociolinguistique d'une communauté bilingue*, εκδόσεις Τροχαλία, Αθήνα.
- Vardar, Berke, (2002) *Açıklamalı Dilbilimi Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yayınları. İstanbul.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
ΚΟΡΡΙΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στους φοιτητές δόθηκαν οι κατωτέρω προτάσεις με την οδηγία «Συμπληρώστε τα κενά με γ-Αη/-dIk+iyelik ekleri ή –AcAk».

1^η ομάδα: 23 άτομα, V Εξάμηνο (Φοιτητές 3^{ου} και 4^{ου} επιπέδου)

Ομάδα ασκήσεων (Α)

1. Telefon et----- adamın adını almadım.
2. Oku----- gazeteyi atma ben de okumak istiyorum.
3. Futbol oyna-----çocuklar kavga ediyorlar.
4. Sinemaya git----- otobüs bozulmuş.
5. Sana o beğen----- gözlüğü alacağım.
6. Yeni çık----- telefonun fotoğraf makinesi var.
7. Sınıfta konuş----- kimse kalmadı.
8. Öğretmenin tavsiyesine uy----- çocuklar sınıfı geçti.
9. Süper Marketten memnun ol----- müşteriler müdüre gidip şikâyet ettiler.
10. Bana beğen----- bir kitap söyler misin?
11. Yarın ziyaret et----- müzeye daha önce gittin mi?
12. Yunanistan'da en çok sevil----- aktör kim?
13. Benimle aynı odada kal----- öğrenci hastaymış.
14. Çok işi var, karısını bile gör----- zamanı yok.
15. Az önce (senin) konuş----- adam kimdi?
16. Dün (seninle) konuş----- adam polis miydi?
17. Yeni al----- arabayı anahtarla çizmişler.
18. Yarın al----- otomobile CD takacağım.

19. Annemin gönder----- paket hala gelmedi.

20. Taksim'de in----- var!

2η ομάδα: 14 άτομα, V Εξάμηνο (Φοιτητές 3^{ου} και 4^{ου} επιπέδου)

Ομάδα ασκήσεων (B)

1. Çay iste.....var mı?
2. Konuyu anla..... varsa, tekrar anlatayım.
3. Havla..... köpek ısırmaz.
4. Kocasıyla kavga et ..... kadın annesinin yanına gitti.
5. Arabanı park et ..... yer buldun mu?
6. Nostradamus gelecekte ol.....şeyleri görebildi.
7. Başla..... işi mutlaka bitir.
8. Az sonra anlat..... inanamayacaksınız.
9. Duy.....her şeye inanma.
10. Yap..... en büyük aptallık nedir?
11. Gerek..... her şeyi yaptın mı?
12. Lotoyu kazan..... adam bir villa ve bir yat satın almış.
13. Kopya çek..... öğrenciler sınıfı geçmedi.
14. Affedersiniz! Sor.....soruyu anlamadım.
15. Dün aç..... mağazada indirim yapılıyor.
16. Lisede okut..... kitaplar bu yıl değişecek.
17. Yarın git..... barda çok eğleneceğiz.
18. Oku..... kitap güzel mi?
19. Topla..... parayı bankaya yatırın.
20. Yıka.....çamaşırları balkona astık.

3ⁿ ομάδα: 20 άτομα, V Εξάμηνο (Φοιτητές 3^{ου} και 4^{ου} επιπέδου)

Ομάδα ασκήσεων (Γ)

1. Depremden kırıl----- camlar değiştirildi.
2. Benim en iyi konuş----- dil Türkçe.
3. Yalan söyle----- kimse sevmez.
4. Ben davet edil----- bir yere gitmem.
5. Yarınki sınavın yapıl----- sınıf üçüncü kattadır.
6. Dün sizin konuş----- kız benim arkadaşım.
7. Dün sizinle konuş----- kız benim arkadaşım.
8. O işçinin çalış----- fabrikayı biliyorum.
9. Dünkü maçın yer al----- stadyum bizim evimize çok yakın.
10. Şu anda konuş----- bey çok ünlü bir bilim adamı.
11. Gerek ----- her şeyi yaptım.
12. Öğrenciler tarafından şimdiye kadar yapıl-----yeterli bulmuyorum.
Daha
çok şey yapılmalı.
13. Sınavda öğretmenin bana sor----- soruları doğru yanıtladım.
14. Sizin sor----- anlayamadım.
15. Durakta bekle----- genç ıslanıyor.
16. Şekerli kahve iste-----var mı?
17. Size bütün bil----- söyledim.
18. Otomobillerimizin üretil----- fabrikayı görmek ister misiniz?
19. Bizim kullan-----bilgisayar eski bir modeldir.
20. Kaliteli elbiselerin satıl----- mağazalar bu yoldadır.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΗΜΕΙΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ

Με πράσινο χρώμα σημειώνεται το σύνολο των λαθών. Με το κόκκινο χρώμα σημειώνεται η ορθή επιλογή.

Οι φοιτητές έδωσαν τις εξής επιλογές:

A) Συμπληρώστε τα κενά με y -An/-dIk+iyelik ekleri ή –AcAk.

A1. Telefon **eden** adamın adını almadım. (3)

- a) ettiğini (1)
- b) etme (1)
- c) ettiği (1)

A2. **Okuduğun** gazeteyi atma ben de okumak istiyorum. (4)

- a) okuyan (1)
- b) okuduk (1)
- c) okuduğunu (2)

A3. Futbol **oynayan** çocuklar kavga ediyorlar. (4)

- a) oynadığı (4)

A4. Sinemaya **giden** otobüs bozulmuş. (8)

- a) gittiği (4)
- b) gidecek (1)
- c) gittik (2)
- d) gittiğim zaman (1)

A5. Sana o **beğendiğin** gözlüğü alacağım. (12)

- a) beğenen (7)
- b) beğenecek (4)
- c) beğeneceği (1)

A6. Yeni **çıkan** telefonun fotoğraf makinesi var. (7)

- a) çıktığı (4)
- b) çıkacağı (1)
- c) çıktığını (1)
- d) çıktığın (1)

A7. Sınıfta **konuşan/ konuştuğum** kimse kalmadı. (2)

- a) konuştuk (2)

A8. Öğretmenin tavsiyesine **uyan** çocuklar sınıfı geçti. (12)

- a) uyduğu (7)
- b) uyduk (1)
- c) hiç bir şey (4)

A9. Süper Marketten memnun **olmayan** müşteriler müdüre gidip şikâyet ettiler.

- a) olan (10) (16)
b) olduğum (1)
c) olduğu (3)
d) olmadığını (1)
e) olmadıklarını (1)

A10. Bana **beğeneceğim/ beğendiğin** bir kitap söyler misin? (13)

- a) beğenen (4)
b) beğendiğim (1)
c) beğenecek (4)
d) beğendiğini (2)
e) beğendiğimi (1)
d) beğeni (1)

A11. Yarın ziyaret **edeceğimiz/ edeceğin** müzeye daha önce gitmiş miydin?

- a) ettiğin (3) (10)
b) ettik (1)
c) edecek (6)

A12. Yunanistan'da en çok **sevilen** aktör kim? (13)

- a) seven (11)
b) sevecek (1)
c) sevenin (1)

A13. Benimle aynı odada **kalan** öğrenci hastaymış. (3)

- a) kaldığı (2)
b) kalmış olduğu (1)

A14. Çok işi var, karısını bile **görecek** zamanı yok. (17)

- a) gören (5)
b) göreceği (2)
c) gördüğü (7)
d) görmediği (1)
e) gördüğünü (1)
f) hiç bir şey (1)

A15. Az önce (senin) **konuştuğun** adam kimdi? (9)

- a) konuşan (4)
b) konuştuğu (2)
c) konuşacak (1)
d) konuşanın (1)
e) konuştuğunu (1)

A16. Dün (seninle) **konuşan** adam polis miydi? (5)

- a) konuştuğu (2)
b) konuştuk (1)
c) konuştuğumu (1)
d) konuşacak (1)

A17. Yeni **aldıkları** arabayı anahtarla çizmişler. (12)

- a) alan (5)
- b) almış (1)
- c) alayağı (1)
- d) aldığı (1)
- e) aldığı (1)
- f) aldığı (1)
- g) hiç bir şey (2)

A18. Yarın **alacağım** otomobile CD takacağım. (10)

- a) aldığı (4)
- b) alan (2)
- c) alacak (3)
- d) aldığı (1)

A19. Annemin **gönderdiği** paket hala gelmedi. (6)

- a) gönderen (2)
- b) gönderilen (1)
- c) gönderdik (1)
- d) gönderttiğini (2)

A20. Taksim’de **inecek** var! (21)

- a) inen (17)
- b) ineceğı (1)
- c) hiç bir şey (3)

B) Boşlukları –An/-dik veya –AcAk ile doldurunuz.

B1. Çay **isteyen** var mı? (7)

- a) istediğim (3)
- b) istediğın (3)
- c) istediğı (1)

B2. Konuyu **anlamayan** varsa, tekrar anlatayım. (7)

- a) anladığı (1)
- b) anlamadığı (1)
- c) anlayan (1)
- d) anlamayan (1)
- e) anlamadık (1)
- f) anlamadığın (1)
- g) anlacayın (1)

B3. **Havlayan** köpek ısırır. (2)

- a) havladığını (1)
- b) havlan (1)

B4. Kocasıyla kavga **eden** kadın annesinin yanına gitti. (3)

- a) ettiğı (1)
- b) etti (1)
- c) ettik (1)

B5. Arabanı park **edecek** yer buldun mu? (13)

- a) eden (1)
- b) eten (1)
- c) ediğin (1)
- d) ettiğin (3)
- e) ettiğini (1)
- f) eteceđi (1)
- g) edeceđini (1)
- h) ettiđi (2)
- i) ediđi (1)
- i) etti (1)

B6. Nostradamus gelecekte **olacak (olan)** şeyleri görebildi. (11)

- a) olan (6)
- b) olduđu (1)
- c) olacakları (1)
- d) olacađı (1)
- e) olduk (1)
- f) olduğuna (1)

B7. **Başladığın** işi mutlaka bitir. (9)

- a) başlayan (6)
- b) başlan (1)
- c) başlayacak (1)
- d) başladık (1)

B8. Az sonra **anlatacaklarıma** inanamayacaksınız. (9)

- a) anladığımız (1)
- b) anlatacaksınız (1)
- c) anlattık (1)
- d) anlatacađımız (1)
- e) anlattığın (1)
- f) anlattığı (2)
- g) anlatacak (1)
- h) hiç bir şey (1)

B9. **Duyduđun** her şeye inanma. (8)

- a) duyan (6)
- b) duyduklarını (1)
- c) duyduđumu (1)

B10. **Yaptığın** en büyük aptallık nedir? (7)

- a) yapan (2)
- b> yaptığını (3)
- c) yapacak (2)

B11. **Gereken** her şeyi yaptın mı? (6)

- a) gerektiđini (4)
- b) gerek (1)

c) gerektik (1)

B12. Lotoyu **kazanan** adam bir villa ve bir yat satın almış. (2)

a) kazandığı (1)

b) kazandı (1)

B13. Kopya **çeken** öğrenciler sınıfı geçmedi. (5)

a) çektiği (2)

b) çekti (1)

c) çektik (1)

d) hiç bir şey (1)

B14. Affedersiniz! **Sorduğunuz** soruyu anlamadım. (6)

a) soran (1)

b) sorduk (1)

c) sordu (1)

d) sorduğuna (1)

e) sorduğusun (1)

f) sorduğunu (1)

B15. Dün **açılan/açtıkları** mağazada indirim yapılıyor. (8)

a) açacak (1)

b) açan (6)

c) açacaktım (1)

B16. Lisede **okutulan** kitaplar bu yıl değişecek. (12)

a) okutacak (3)

b) okuttuğuları (1)

c) okutan (8)

B17. Yarın **buluşacağımız** barda çok eğleneceğiz. (7)

a) buluşacak (4)

b) buluştüğümüz (1)

c) buluşacağız (2)

B18. **Okuduğun** kitap güzel mi? (5)

a) okuyan (4)

b) okuyun (1)

B19. **Topladığımız** parayı bankaya yatırın. (7)

a) toplayan (6)

b) topladık (1)

B20. **Yıkadığımız** çamaşırları balkona astık. (9)

a) yıkayan (6)

b) yıkadı (1)

c) yıkandığı (1)

d) yıkadığımızı (1)

C) Συμπληρώστε τα κενά με y-An/-dIk+iyelik ekleri ή –AcAk.

C1. Depremden kırılan camlar değiştirildi. (3)

a) kırıldığı (3)

C2. Benim en iyi konuştuğum dil Türkçe. (5)

a) konuşan (4)

b) konuştuğumu (1)

C3. Yalan söyleyenleri kimse sevmez. (15)

a) söyleyen (11)

b) söylediği (3)

c) söyleyecek (1)

C4. Ben davet edilmediğim bir yere gitmem. (12)

a) edilen (4)

b) edilmeyen (4)

c) edildiği (2)

d) edileceğimi (1)

e) edilmeyediğimi(1)

C5. Yarınki sınavın yapılacağı sınıf üçüncü kattadır. (9)

a) yapılacak (2)

b) yapılacal olan (1)

c) yapılacağımı (5)

d) hiç bir şey (1)

C6. Dün sizin konuştuğunuz kız benim arkadaşım. (12)

a) konuştuğu (7)

b) konuşan (2)

c) konuştuğumu (2)

d) konuştuğunuzu (1)

C7. Dün sizinle konuşan kız benim arkadaşım. (2)

a) konuştuğu (2)

C8. O işçinin çalıştığı fabrikayı biliyorum. (4)

a) çalışan (4)

C9. Dünkü maçın yer aldığı stadyum bizim evimize çok yakın. (9)

a) yer alan (3)

b) yer aldığını (3)

c) hiç bir şey (3)

C10. Şu anda konuşan bey çok ünlü bir bilim adamı. (1)

a) konuştuğu (1)

C11. Gereken her şeyi yaptım. (8)

- a) gerektiği (2)
- b) gerekeceği (2)
- c) gerektiğini (3)
- d) hiç bir şey (1)

C12. Öğrenciler tarafından şimdiye kadar yapılanları yeterli bulmuyorum. Daha çok şey yapılmalı. (12)

- a) yapıldığı (5)
- b) yapılan (2)
- c) yapıldıklarını (1)
- d) yapıldıkları (2)
- e) yapıldığını (1)
- f) hiç bir şey (1)

C13. Sınavda öğretmenin bana sorduğu soruları doğru yanıtladım. (5)

- a) sorduğum (1)
- b) sordupunu (4)

C14. Sizin anlattığınızı anlayamadım. (8)

- a) anlatan (2)
- b) anlattığı (2)
- c) anlattıkları (1)
- d) anladığınızı (2)
- e) anlattığımız (1)

C15. Durakta bekleyen genç ıslanıyor. (2)

- a) beklemeyeceğim (1)
- b) beklediği (1)

C16. Şekerli kahve isteyen var mı? (5)

- a) isten (1)
- b) isteyecek (1)
- c) isteyeceği (1)
- d) isteyeceğini (1)
- e) istediğini (1)

C17. Size bütün bildiğimi söyledim. (6)

- a) bilen (2)
- b) bildiğim (3)
- c) bildiğinizi (1)

C18. Otomobillerimizin üretildiği fabrikayı görmek ister misiniz? (8)

- a) üretilen (3)
- b) üretilecek (1)
- c) üretildiğinizi (1)
- d) üretildiği (1)
- e) hiç bir şey (2)

C19. Bizim **kullandığımız** bilgisayar eski bir modeldir. (6)

- a) kullanan (1)
- b) kullandığımızı (4)
- c) kullandığı (1)
- d) kullandığımız (1)

C20. Kaliteli elbiselerin **satıldığı** mağazalar bu yoldadır. (5)

- a) satılan (3)
- b) satıldıkları (1)
- c) satıldığından (1)